

FORUM

ZELDZAME VLEERMUIZEN TERUG IN NEDERLAND?

René Jansen & Kamiel Spoelstra

UTRECHT. Nederland is rijker aan vleermuizen dan deskundigen hadden gedacht. De Brandt's vleermuis en de vale vleermuis, die uitgestorven leken, zijn recentelijk aangetroffen door de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) en andere vleermuisorganisaties. In Utrecht is voor het eerst een Brandt' vleermuis (*Myotis brandtii*) in de winter gezien, in Zuid-Holland voor het eerst sinds halverwege de vorige eeuw weer een vale vleermuis (*Myotis myotis*). (ANP)

Op de voorpagina van de Metro van 24 april 2001 viel te lezen dat Nederland rijker is aan vleermuizen dan men zou denken. Die uitspraak berust op een waarneming van een vale vleermuis op een niet gangbare plaats en enkele nieuwe waarnemingen van de Brandt's vleermuis. Het is goed om zo nu en dan naar buiten te treden met informatie voor het brede publiek over hoe het met de Nederlandse vleermuizen gaat. Maar dit zal op een iets genuanceerde wijze moeten, zeker wanneer er berichten in de landelijke bladen verschijnen.

De uitspraak 'terug in Nederland' is een verkeerde uitleg op grond van de in het artikel genoemde waarnemingen. Deze suggereert dat de beide soorten dieren zijn weggeweest, wat niet het geval is. De vale vleermuis is een mobiel dier en wanneer een onfortuinlijk exemplaar wegwaait naar Zuid-Holland is dat bepaald niet wereldschokkend. Een zeer incidentele waarneming van een winterslapend dier op een plaats waar deze soort niet eerder is waargenomen zegt weinig over het mogelijk herstel van een

soort. Het is verre van zeker dat de vale vleermuis zich voortplant op Nederlandse bodem, laat staan in Zuid-Holland. Sinds lange tijd vinden we de de soort in Nederland vrijwel alleen in winterslaap. Het gaat naar alle waarschijnlijkheid om dieren die vanuit het buitenland hier komen overwinteren in combinatie met een kleine restpopulatie van oudere dieren.

Van de Brandt's vleermuis zijn er maar een paar recente waarnemingen, die ons weinig vertellen over de status van deze soort in Nederland. De oorzaak van de vondst van deze soort is dat we de afgelopen twee jaar er gericht naar hebben gezocht door gebruik van determinatiekenmerken die normaal gesproken bij wintertellingen niet kunnen worden toegepast (tand- en peniskenmerk). Deze waarnemingen zijn dus geenszins het gevolg van het feit dat deze soort opeens weer terug is van weggeweest. Schrijven over terugkomst van deze soorten is dus onzinnig en het is verre van zeker dat deze waarnemingen duiden op een herstel van de genoemde soorten.

Myotis brandtii, terug van weggeweest? Foto Kamiel Spoelstra

Met een aantal soorten gaat het goed (watervleermuis, baardvleermuis) en een enkele soort laat een spectaculaire opmars zien (franjestaart). Maar vergeet niet dat de kleine en grote hoefijzerneus in Nederland simpelweg zijn uitgestorven en tot nog toe geen spoor van herstel vertonen. De mopsvleermuis is al sinds bijna tien jaar niet aangetroffen in de honderden winterverblijven die jaarlijks gecontroleerd worden. De bosvleermuis is ondanks gerichte inventarisaties van uit het verleden bekende vindplaatsen niet meer aangetroffen. Het ontbreekt ons bovendien in de meeste gevallen aan voldoende kennis over de oorzaak hiervan. Zaken waarvan we een sterk vermoeden hebben dat ze een negatieve invloed hebben bestaan nog steeds. In Nederland gebruiken we nog steeds op grote schaal pesticiden en kerkzolders zijn nog vaak ontoegankelijk voor zeldzame soorten. En een groot deel van het Nederlandse landschap is heel erg netjes aangeharkt.

In Nederland vleermuisland kunnen we

de bloemetjes dus nog niet buiten zetten. Het gaat goed met een aantal soorten die we nog hadden en een enkele gaat vooruit, maar daar is voorlopig alles mee gezegd. Aan de gewone man met een kolonie in zijn huis kunnen vleermuisbeschermers lastig verkopen dat hij zijn bedenkingen terzijde moet schuiven en dat hij zuinig moet zijn op 'zijn' kolonie, wanneer berichten in de krant verschijnen dat het goed gaat met 'de vleermuis'. Dergelijke misplaatste informatie moet niet in de wereld gestuurd worden, en al helemaal niet door de VZZ.

René Jansen
Rijksstraatweg 80
4197 RM, Buurmalsen

Kamiel Spoelstra
Koggekade 178
8017 KJ, Zwolle